

## Source sheet for TGS S2, E5 "Jewish Nationhood and the Historical Process"

- 1) השבעתי אתכם בנות ירושלים... את האהבה. איזו היא האהבה? זו ירושלים, שאמר הקב"ה לישראל בניתם את בית המקדש וחרב, לא תבנו עוד עד שתשמעו קול מן השמים (מדרש זוטא, שה"ש, פרשה שניה ז)
- 2) הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל וקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית (חולין ז ע"א)
- 3) ברם משונה היא מצוה זו מכל המצוות, שכל המצות חיובם אישי והחלטי, ר"ל על אחד ואחד מישראל החיוב לקיימה ולעשותה, בלי תנאים וגבולים, והמצוה הזו של ישיבת ארץ ישראל חיובה כללי ומוגדר, ר"ל החיוב הוא רק על כלל האומה וגבולים יש בה, חז"ל צפו ברוח קדשם שאם תמסר המצוה לכל, ותקבע חובה על כאו"א, אז יפרצו העם חוק וגדר ויעפילו לעלות בלי עת וחשבון, ומכנפות הארץ ינהרו אליה אנשים לאלפים, ובזה שתיים רעות יעשו, האחת כי בעלותם פרצים בלי סדרים, באין מקור נאמן למחיתם וכלכלתם, איש את רעהו יצורו וידחקו, ויגדלו השערורות, ותרבה העזובה ולחץ העניות יעבירם על דעתם ועל דעת קונם, ויטמאו קדושת המקום, וישחיתו את הישוב, וכבוד הארץ מעליה יפשיטו, ויצא שכרם בהפסדם, וכדי בזיון וקצף. והשנית, כי תנועות והתעוררות כאלה, תוכלנה להביא רוח פשע ומרד בלב העם, נגד מלכי ושרי ארץ, אשר בידם עתותם, כי יצרם ופחזותם ישיאום להתקומם לפרוק עול... ברוח חפשי ויד רמה, ואז מלבד כי יהיו בזה שוכחי תודה... אף גם לב המלכים והשרים יהפכו עליהם לרעה... ויסבבו ח"ו כליה לשארית... לכן הודיעו לנו חז"ל, שהשביע הקב"ה את ישראל שלא יעלו בחומה... ושלא ימרדו באו"ה... ובזה החלישו כח המצוה ויגרעוה בכמותה, משום צורך השעה, וזה ע"ד אמרם הפרו תורתך משום עת לעשות, אמנם לעומת זה הגדילוה והרחיבוה באיכותה בכל השבחים ווהפלגות שספרו עליה, וכה דחווה בשמאל וקרבוה בימין (מכתב הגדול ממינסק, נדפס ב"סיני" כרך ו, עמ' רט)
- 4) ושלא ירחקו את הקץ... שלא ידחקו גרסינו, לשון דוחק, שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי (כתובות קיא ע"א, המוסגר מפירש"י)
- 5) חז"ל הזהירו שלא למרוד באומה שכבר כבושים תחת ידם משום סכנה אבל לאחר שפרקו עול המלוכה אף שעברו על האזהרה צהיך לעזרם במסירת נפש וכן היה קודם חורבן בית שני שחכמי ישראל הזהירו שלא לפרוק עול רומי וגם מלך ישראל היה נגד המרד ובכ"ז כשפרץ המרד ונמשכה המלהמה עזרו חכמי ישראל להמורדים (כתבי הגאון רבי יוסף אליהו הענקין, תשובות איברא, סימן קיט)
- 6) שמו יד לפה מפני כי חרדו מהנלהבים, שלא יגדישו הסאה, ומהג' שבועות שהשביע לבנות ירושלים... אמנם כעת הסבה ההשגחה אשר האספת הממלכות הנאורות בסאן רעמא, ניתן צו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, וכיון שסר פחד השבועות וברשיון המלכים קמה מצות ישוב ארץ ישראל ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה... למקומה (מכתב הגאון רמ"ש הכהן מדווינסק, נדפס ב"התור" תרפ"ב גליון ג', והועתק בספר מרן רבנו שמחה כהן זצ"ל, הרב זאב אריה רבינר)